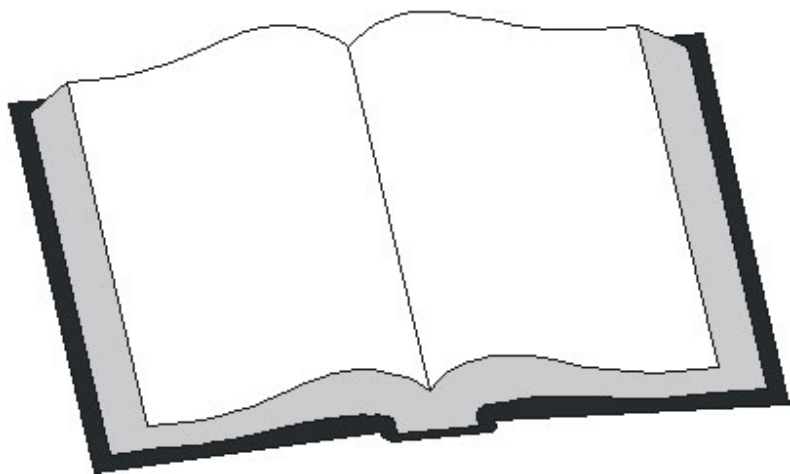

O LE AFIOGA A LE ATUA

SUESUE ATILI I LE TUSI PAIA

FAATONUMAGA

Mulimuli i le faasologa o mea e tatau ona e faia ina ia maua ai sou malamalamaaga lelei i lenei polokalame.

1. Tatalo I le Atua e fesoasoani mai ia te oe ae le I amataina au Lesona.
2. Faitau faalelei faatonuga I le faatomuaga o lesona taitasi.
3. Tali fesili mai I mea o e manatua mai le lesona, faaoga se penitala e tusi ai au tali.
4. Toe siaki au tali ma faatusatusa I le lesona ma fuaiupu mai le Tusi Paia.
5. A uma ona tali uma au fesili ona aveese lea na o itulau o le suega e lafo mai i le tuatusi o lo o i lalo.

Manatua, lafo mai nao itulau o suega.

O le a togiina au suega ona toe faafoi vave atu lea ia te oe. O le a lafoina atu foi le isi lisi o lesona fou i le polokalame. Afai e oo atu i le 70% agai i luga le aofai o ou togi, o le a faaauauina pea lau suesuega i isi lesona o mulimuli mai.

Lesona 1.

INA UA AFIO MAI LE ATUA I LE LALOLAGI

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu 1, fuaiupu 1 i le 18.
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 1.

O le tusi lenei a Ioane o lo o faamatalaina mai ai le Soifuaga o lo tatou Alii o Iesu Keriso. Na malii mai o ia i lenei lalolagi e fai ma molimau o lona Tama. O Keriso ua taua o le Upu a le Atua aua na fetalai mai le Atua i tagata e ala mai i lona sui o Iesu Keriso. Afai tatou te faalogo i lona siufofoga i lenei tusi, ua tatou faalogo foi i le Upu a le Atua.

A O LEI AUINA MAI LE UPU A LE ATUA fuaiupu 1 - 5

Na foafoaina le lalolagi i se taimi ua leva ona tuana'i. Tatou te le o ma'itino'a tonu le aso na foafoaina ai. A o le i faia nei mea uma, sa i le Atua le Upu. O le Upu foi ole Alo o le Atua. I le amataga sa i le Atua le Upu.

E le i faia e se tasi le Atua. E leai sona amataga. E le i faia foi e ia lona Alo. O le Upu mai le amataga o le Atua lea, ua taua foi o le Alo o le Atua. Na faia e le Atua mea uma. Na ia faia mea uma ua vaaia ma mea e le o vaaia. Na faia mea uma e le Atua le Alo. Fuaiupu 3. O lea ua tatou iloa ai e le i faia e le Atua lona Alo ma o mea uma i lenei lalolagi na faia e lona Alo.

Ua taua foi le Upu, o le Malamalama aua na ia faailoa ma faaalua i tagata le ala i le Atua.

INA UA AUINA MAI LE UPU A LE ATUA I LE LALOLAGI, fuaiupu 6 – 18

A faufua se malaga a se tupu, e muamua ona auina atu se auauna po o se isi e fai mona sui e talai lona afio mai. Ina ua auina mai e le Atua le Upu i lenei lalolagi, na muamua auina mai Ioane le Papatiso e tautau atu i tagata le afio mai o le Alo o le Atua, fuaiupu 6. E le o le Malamalama ia, a ua sau o ia ina ia molimau i lea lava Malamalama, ina ia talitonu tagata uma lava ia Keriso.

Na faia le lalolagi e Keriso, le Alo o le Atua. Ae peitai ina ua malii mai o ia i le lalolagi, e le i talia pe iloa o ia e ona lava tagata. A o i latou uma o e na talia o ia, ua avea i latou ma fanau a le Atua.

O le toe fanaufouina o le tagata e avea ma atalii o le Atua, ia muamua ona ia talia Keriso e ala i le faatuatua i lona suafa. O i latou uma o e faatuatua i lona suafa, na ia avatu i ai o lea manu'a , ia avea i latou ma fanau a le Atua, fuaiupu 12. E le faapea a avea ni matua ma fanau a le Atua, ona avea foi lea o le la tama ma Atalii o le Atua. E le mafai e se tasi ona fai o ia ma Atalii o le Atua, ua na o le tasi lava le ala e mafai ai. Ua na o le talitonu lea ma taliaina Keriso i lou loto e avea ai se tasi ma atalii o le Atua.

“Aua o atalii o le Atua outou uma lava i le faatuatua ia Keriso Iesu.”
(Kalatia 3 : 26)

“Ua fanaufouina outou e le o le fua e pala, a o le fua e le pala lava, o le Afioga a le Atua lea ua ola ma ua tumau e oo i le faavavau” (1 Peteru 1:23)

“O i latou, e le o le toto na fanau ai, e le o le manao foi o le tino, e le o le loto foi o le tagata, a o le Atua lava.” (Ioane 1:13)

Lesona 2

O LE AUSOO A KERISO

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane 1:19 seia oo i le mataupu e 2:25.
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 2.

I le lesona muamua, o lo o taua mai o Iesu Keriso o le Alo o le Atua. O ia foi o le Malamalama ma le Upu a le Atua. E avea se tasi ma atalii o le Atua i le taliaina o Keriso ma faatuatua ia te ia.

O LE MOLIMAUINA O KERISO E IOANE I TAGATA, mataupu 1, fuaiupu 19 – 34

Na auina mai ni tagata mai Ieruselema e fesiligia Ioane po o ia o le Keriso. O lana tali i ai, “O au o le leo” (f.23) Na fai atu ia, na ou sau e molimau atu Keriso i tagata.

I le aso na sosoo ai na vaai ai Ioane ia Iesu, ona ia fai ane lea, “Faauta i le tamai mamoe a le Atua na te aveesea le agasala a le lalolagi.”(f.29)

Na malii Keriso e pei o se tamai mamoe ina ia aveeseina ai agasala. Na tuuina atu lona ola atoa ina ia aua nei o tatou oti mo a tatou agasala. O le ala lea na taua ai Iesu Keriso e Ioane, o le Tamai mamoe a le Atua. Na mautinoa e ia, o Keriso, o le Alo o le Atua.

O LE AUSOO MUAMUA A KERISO, mataupu 1, fuaiupu 35 – 51

Na fia mulimuli nisi ia Keriso ina ua faapea mai Ioane, o Iesu na te aveesea agasala. Na taliaina ma le fiafia I latou e Iesu. (f.39) O se tasi o I latou na, o Aneterea. Na ia aumaia foi lona uso o Simona Peteru ia Keriso. (f.41, 42)

O le aso na sosoo ai na vaai ai Iesu ia Filipo, ona fetalai atu lea o ia, “Mulimuli mai ia te au.” Na valaaulia foi e Filipo ia Natanielu e sau e vaai ia Iesu. Na mautinoa e Natanielu o Keriso, o le Alo o le Atua ma le Tupu o Isaraelu. O i latou ia na faalogo i le valaau mai a Keriso ma mulimuli atu ia te ia.

O LE ULUAI FAAILOGA, mataupu 2

Na valaauliaina Iesu, o lona tina o Maria, ma lona ausoo i se faaipoipoga na faia i Kana, i Kalilaia. Sa faaliliuina ai e Iesu le vai e fai ma uaina. E le mafaia e Maria ona faia lenei mea, o lea na ia fai atu ai I auauna, “Soo se mea lava e fetalai mai ai Iesu ia te outou, ia outou faia.” (f.5) Na faia e Iesu lenei vavega e fai ma faailoga i lona ausoo, o ia o le Alo o le Atua. Mulimuli ane na ia faia nisi vavega e tele.

Ona malii atu lea o le Alii i le malumalu, ua tutuli ese uma i latou ua faia le malumalu o le Atua ma fale faatau oa. Na ia fetalai atu foi ia te i latou, o le a foaiina mai foi lona ola mo tagata uma ma toe faatuina mai i le oti. E toatele a i latou na fai mai ua talitonu I lona Suafa, (f.23) ae ua silafia e ia loto o tagata taitoatasi. Afai e te talitonu moni ia Keriso, o ia o le Alo o le Atua ma le Tamai mamoe a le Atua, o le a ia taliaina foi oe ma avea oe ma atalii o le Atua.

Lesona 3

O LE TAGATA LELEI MA LE FAFINE AGASALA

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 3 ma le 4
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 3.

Na afio mai le Alo o le Atua i le lalolagi e fesoasoani i tagata uma. Na ia faia vavega ofoofogia ina ia iloa e tagata uma, na malii mai o ia mai le Atua. Na ia fetalai mai foi i le alofa o le Atua i tagata uma, atoa ma le ala i le faaolataga.

O LE FAIPULE A LE AU IUTAIA, mataupu 3

O Nikotemo, o se tagata lelei. O ia o se faresaio i Isaraelu ma le faipule o tagata Iutaia. Sa tatalo o ia i aso uma ma foai atu ana mea i e matitiva. Na talitonu o ia o nei mea uma o le a faamalieina ai le Atua. Ae o Iesu, le Upu a le Atua, na fetalai mai “A le toe fanau le tagata, e le mafai ona iloa e ia o le malo o le Atua.” Na tatou vaaia i isi lesona muamua le avea o le tagata ma alo o le Atua pe a talitonu ia Keriso ma taliaina o ia e fai mona faaola. Ua taua lea o le toe fanaufouina, aua e tupu lea i se taimi mulimuli ane ina ua uma ona tatou fanau mai i le tino i lenei lalolagi.

E le i malamalama Nikotemo i lea fetalaiaga. Ae sa ia taliaina le alofa o le Atua ia te ia. I le fuaiupu 16, o lo o taua mai ai le alofa tele o le Atua ia te i tatou ua ia aumai ai lona Atalii lava e toatasi amo a tatou agasala. Soo se tasi lava e talitonu o Iesu Keriso o le Atua, ua maua foi e ia le ola e faavavau. E leai se eseese, po o le a le lelei, po o le a le toaga o le tagata i le lotu, e tatau lava ia te ia ona toe fanau mai. O le alofa tele o le Atua ia te oe na ia foaiina mai ai lona Alo ina ia e maua le ola ia te ia.

Aisea e te le talitonu ai i lenei upu moni ma talia o ia e avea ma ou Faaola?

Na manao Ioane le Papatiso ia mulimuli tagata uma ia Keriso. E masani ona ia vivii ma avatu le viiga ia Keriso. O lo o taua mai i le fuaiupu e 36, o e uma e le faatuatua i lona Alo e le faailoa mai i ai e le Atua o ia, ia te i latou.

UA TALIA KERISO E LE FAFINE AGASALA, mataupu 4

Ua maea lea, ona malii atu lea o Keriso i Samaria. Ua lelava o ia, ma sa ia fetalai atu i le fafine e aumai se vai sei inu ai. I le amataga, e lei i ai se loto alofa i lenei fafine. Na toe faapea atu o ia i le fafine, e mafai ona ou foai atu ia te oe le vaiola. Na manaomia e le fafine le vai o le ola ae ia muamua ona ia malamalama, o ia o le tagata agasala. (f.18). E le mafai ona sau se tasi ia Keriso mo se fesoasoani pe a le maunoina e ia le mea moni na te manaomia. Na fetalai atu foi Iesu i le fafine, o Ia lava lea o Keriso (fuaiupu 25,26). Ona alu lea ole fafine ua tau i isi tagata, ua ia maua Keriso, le Faaola.

Na sau se tasi alii ia Keriso ma aioi atu ia te ia, e faamalolo lona atalii. (f.47) Ona o le talitonu ma le faamaoni o lenei alii, ua nao Iesu le tali mo le manaoga o lona atalii, sa faamaloloina ai o ia e le Alii. E alofa le Atalii o le Atua i tagata uma, o lea na ia tuuina mai ai lona ola ina ia faaolaina ai i latou.

Po ua e manao ea ia toe fanaufouina oe?

Pe e te le manao ea I le Vai o le Ola?

E FESOASOANI KERISO I TAGATA

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 5 ma le 6
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 4.

Ua tatou iloa na malii mai le Alo o le Atua i le lalolagi e faia le finagalo o le Atua. E alofa o ia i tagata uma. E fia fesoasoani Keriso ia i tatou uma. I lenei lesona, na fesoasoani Keriso i se tagata na mai mo tausaga e 38, ina ua maea lea, sa ia fafagaina le motu o tagata e 5.000.

O SE TAGATA MAI MO TAUSAGA E 38, mataupu 5

E toatele tagata mamai na taotoo latalata i le vai o le taelega, e faatalitali ai le gaepu o le vai. Sa i ai se tasi e pipili, e le mafai e ia ona savali, sa faatalitali o ia mo se taimi umi lava ona e leai se isi e fesoasoani ia te ia. O lea na tuuina atu i ai e le Alo o le Atua le malosi e savali ai o ia ma ave lona moega.

O le mea lea ua fiafia le loto o lenei alii, a o le au Iutaia ua le fiafia, ona ua faamalolo lenei alii i le aso Toonai, le Sapati, o le aso paia o tagata Iutaia. E lelei nei ona tatou avea le aso Sa ma aso o le Alii, ma ia malolo mai ai i a tatou galuega ae e sauni lava le Alo o le Atua e faia i soo se taimi o le aso ma soo se mea. Na fetalai mai Iesu, na faia e ia mea uma na ia vaaia o faia e lona Tama. (f.19) O le alofa o le Tama i lona Atalii, ua ia tuuina atu ia te ia le mana e faatutu mai ai e ua oti ma faamasino i tagata uma. (f.20-22)

Na molimau Ioane i le upu moni a Keriso (f.33) O galuega na faia e Keriso ua fai ma molimau, o ia lava o le Alo o le Atua. (f.36) O le Atua le Tama foi na molilau mai o Keriso o lona Alo ma le Faaola. (f.37) O lo o molimau mai foi le tusi, o le mea moni o Keriso o le Alo o le Atua ma le Faaola. (f. 38,39) O i latou uma o e le talitonu ia Keriso, o ia o le Alo o le Atua, e le faaolaina i latou.

UA FAFAGAINA E KERISO LE LIMA AFE, mataupu 6

Ina ua fia aai tagata, na vaevaeina e Iesu areto e lima ma ia e lua ma ua tofutofusia uma ai I latou. Ina ua vaaia e tagata lenei vavega, na fai mai I latou, o Ia o le perofeta ma latou taumafai faamalosi e fai o Ia ma Tupu. E toatele I latou I nei aso ua sauni e mulimuli ia Keriso pe a maua e I latou mea o lenei lalolagi ma faamanuiaga e ala mai I tupe. E le taliaina e Iesu I latou uma o e tala pepelo ma e pupu o latou loto mo latou lava mea.

Ina ua maea lea, na savali Iesu i luga o le vai (f.19). E le mafaia e se tasi ona faia se vavega pe a le ia te ia le Atua. O le mea lea, ia tatou faalogo ma uai atu o tatou taliga I affioga a Keriso I tagata. Na o le Alo o le Atua na te aumaia le ola e faavavau ia I tatou (f.35 & 47). O nisi o le au Iutaia na mananao I le Areto o le Ola (f.34), ae na toe faamaamulu I latou I le fetalaiga faatiga a Iesu (f.60 & 66). Ona fetalai ane lea o Iesu I lona ausoo, pe ua faamaamulu foi I latou. Na tali mai Peteru, “Le Alii e, a matou o ea ia te ai? O ia te oe le upu o le ola e faavavau.” (f.68) “Ua matou talitonu, ma ua matou iloa o oe o le Keriso, o le Alo o le Atua soifua (f.69). E ui lava ina tele mea e te le o malamalama ai, talitonu ia Iesu e maua ai e oe le ola e faavavau.

Lesona 5

O LE VAI O LE OLA MA LE MALAMALAMA O LE OLA.

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 7 ma le 8
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 5.

Na faailoa atu e Iesu i le au Iutaia, e ala i ana vavega, o Ia o le Alo o le Atua. Ae ui i lea, e le i sauni i latou e talitonu ia te Ia, ona latou te le i malamalama i ana afioga.

NA AUMAI E KERISO LE VAI O LE OLA, mataupu 7

O uso o Keriso, (fanau a Iosefa ma Maria) e le i talitonu i latou ia te Ia i le amataga. E le i alu o Ia i le tausamiga ma i latou. Ina ua afio atu Iesu i le malumalu, na ia aoao ai (f.14). Na fetalai atu Iesu, “Ai se tasi e fia faia lona finagalo, e iloa ai e ia le mataupu, pe mai le Atua, pe ou te tautala fua lava au” (f.17) O le Upu moni lenei e oo mai lava i le taimi nei. E mafai ona e iloa ma faia le finagalo o le Atua.

I le aso mulimuli o le tausamiga, na faapea atu ai Iesu, na te avatua le vai o le ola ia i latou uma o e omai ia te Ia (f.37). Na faapea mai foi o Iesu, a talitonu mai se tasi ia te Ia, e tafe mai vaitafe o le ola mai totonu o lona tagata i le isi tagata. E leai se isi e faatumulia lona fiafia pe a le ia te ia Keriso. Afai e te talitonu ia Keriso, ia e ta’uta’u atu foi i isi tagata le ola e faavavau.

Na talitonu nisi o Iesu o le perofeta po o le Keriso, a o le au faresaio na mananao e pue ia te Ia. Na faapea mai i latou ina ua latou faalogo i ana afioga, “E leai se tasi e tautala pei o lenei tagata.” E te manao i lea fetalaiga a Iesu? Ia e faatuatua nei i le Alo o le Atua.

NA AUMAI E KERISO LE MALAMALAMA I LE LALOLAGI, mataupu 8

Na aumai e le au faresaio le fafine talitane ia Iesu. Na mananao i latou e fetogi lenei fafine i maa ona o lana agasala. Na tali i ai Iesu, ua faapea atu, “O ai so outou e leai sana agasala, ia muai togi se maa ia te ia.” Ua na o Iesu lava e leai sana agasala ae na te le i faasalaina le fafine. E le i sau o Ia e faasala a ia faaola, na ia fetalai atu i le fafine, “Alu ia oe, aua e te toe agasala.”

Ina ua maea lea, ona Ia fetalai mai lea, “O au nei o le Malamalama o le lalolagi.” O le malamalama moni e mafai ai ona tatou iloa a tatou agasala ma faailoa mai ai lo tatou ala i le Lagi. E le mafai ona tatou o atu i le lagi seiloga e aveese a tatou agasala. Ua faailoa mai foi e Keriso a tatou agasala, ae ua sauni foi o Ia e aveeseina mai ia i tatou. E te mautinoaina lava ua aveeseina au agasala.

O se faia le agasala, o le pologa lea a le agasala (f.34). E le mafai e i tatou, a o le agasala. Tatou te manaomia le malosiaga e le mafai ai e i tatou ona toe agasala. O lo o fetalai mai Iesu, “E faasaoloto outou e le upu moni” (f.32). O lo o taua mai i le Tusi, le upu moni a le Atua faapea ma le Alo o le Atua. O outou o tagata agasala. Talitonu i le upu moni ma talia le Alo o le Atua, o le a faasaolotoina ai oe!

Lesona 6

O LE TAGATA TAUASO MA LE LEOLEO MAMOE LELEI

Faatonuga:

1 Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 9 ma le 10

2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.

3. Tali fesili o le Suega 6.

Ua tatou iloa o Iesu Keriso o le Upu, o le Alo o le Atua, o le Tamai Mamoe a le Atua ma le Malamalama o le lalolagi. I le mataupu e 9, na ia foi atu le malamalama i le tagata tauaso talu ona fanau mai.

UA FAAPUPULAINA MATA O LE TAGATA TAUASO, mataupu 9

O le tagata tauaso talu ona fanau mai e le i vaai lava e ia se mea. O le tagata agasala e le mafai ona vaai o ia i le mamalu o le Atua. E le mafai foi ona maua e ia le ala i le Atua. E manaomia e ia le malamalama.

Ina ua faapupulaina mata o le tauaso e Keriso, e le i talitonu i ai ana uo. Fai mai i latou, o Iesu o le tagata agasala aua ua fai lana faamalologa i le aso Sapati (f.16,24). A o lenei tagata ua matua talitonu lava ia ua faapupulaina ona mata ma o Iesu lea na maliu mai le Atua (f.33), o lea na latou tulia ai o ia i fafo o le sunako.

Na maliu atu Iesu e fesoasoani i le tagata lea ma faaali atu i ai o Ia lava o le Alo o le Atua (f. 35 – 37). A o le au faresaio ua atili ai le pogisa o o latou loto ua talitonu o Keriso o se tagata e pei o i latou.

O LE LEOLEO MAMOE LELEI UA TUUINA ATU LONA OLA MO ANA MAMOE, mataupu 10.

O Iesu o le Leoleo Mamoe Lelei na te vaaia ma fafaga i ana mamoe. E toatele e mananao e gaoi ma faataapeape le lafu mamoe (f. 10 & 11). O le Leoleo Mamoe Lelei e tausia ma puipui i ana mamoe.

Sa sauni Keriso e avatu lona ola mo ana mamoe (f.11). Na maliu o ia i luga o le satauro mo a tatou agasala. Ua alofa lona tama ia te Ia aua ua ia tuuina mai lona Ola mo i tatou (f.17). E ia Keriso foi le mana e mafai ai e Ia ona tuuina mai lona Ola ma toe faafoi atu ia te ia. O ana mamoe i latou uma o e faalogo i lona leo ma mulimuli atu ia te Ia (f.27).

E mafai ona avea oe ma ana mamoe pe a e faalogo i lona leo mai totonu o le Talalelei ma e taliaina. Afai e te taliaina, o le a e mauaina le ole e faavavau, e le mafai e se tasi ona faoa mai ile lima o le Tama (f. 28,29) O Keriso ma lona Tama, e tasi i laua.

E lei talitonu tagata Iutaia i le Leoleo Mamoe Lelei. Ae e toatele e na talitonu ia Keriso (f.42). E oo mai i le taimi nei, E toatele e faalogo ma faitau le afioga a Keriso. O nisi ua talitonu ma ua faaolaina. O nisi ua le talitonu, o le ala lea ua leilola ai i latou ma ua le faaolaina.

Lesona 7

O LASALO MA MARIA

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 11 ma le 12
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 7.

O le Alo o le Atua o le Leoleo Mamoe Lelei lea. Na tuuina atu e ia lona ola mo ana mamoe. Ua faalogo i latou i lona leo ma mulimuli atu ia te ia. Ua ia foaiina mai le ola e faavavau ia i latou uma o e talitonu ia te ia.

NA TOE FAATUINA MAI LE TAGATA E LE ALO O LE ATUA, mataupu 11

Sa nonofo i le aai o Petania le auuso e toalua o Maria ma Mareta. Sa mai lo la tuagane ma iu ai ina oti o ia (f.4). Na manatu Maria ma Mareta, ana i ai Iesu iinei, e le oti lo la tuagane (f.21 & 32). Na fetalai atu Iesu ia Mareta, “O Au nei o le Toetu ma le Ola; o le talitonu mai ia te au, e ui ina oti ae ola lava ia.”

Na maliu atu Keriso i le tuugamau o Lasalo, ua alaga leo tele o ia, ua faapea atu, “Lasalo, ina sau ia i fafo.” Ua toe tuuina atu le ola ia Lasalo, ua toe tu mai, ma sau i fafo ma le tuugamau i luma o tagata. E toatele tagata Iutaia na talitonu ia te ia, ae le o le au faresaio. E agasala tagata uma. Ua oti i latou i le agasala ma ua leai se ola ia te i latou. Ua na o le Alo ole Atua na te aumaia le ola. E i ai le aso e toe tutu uma ai e ua oti i luma o le Atua. O le a tuai i le taimi lena ona fai sau filifiliga mo lou faaolataga. O lea ua tatau ona fai nei lau filifiliga.

O NISI O TAGATA NA LATOU VIIA LE ALII O IESU, mataupu 12

Ua alofagia le Alii o Iesu e Maria ma Mareta ona sa ia toe faaolaina mai lo la tuagane mai le oti. Na sauni e I laua se faigaai mo Keriso, sa uuina foi e Maria aao o Iesu i le uu nato tautele. O se tasi o le auuso e toasefulu ma le lua ma Iuta, le gaoi, na muimui i le mea na faia e Maria (f.5).

Ua maea lea ona maliu atu lea o Keriso I Ierusalem. O le toatele o tagata ua omai ma laupama e faafetaiai Keriso i le ala ma faamamalu lona afio mai (f.12 – 16). Na omai foi ni tagata Eleni e fia vaai ia Keriso. Na fetalai atu Keriso i le motu o tagata, e tatau ona oti o Ia (f. 24). Na fetalai mai foi le Atua i le lagi e faamanino mai o Keriso, o lona lava Alo ma e ala atu ia te ia lona viiga (f.28).

Na talitonu nisi ia te ia ae lei tautino atu e I latou ona o lo latou fefefe i le au faresaio (f.42). Ua sili lo latou manao i viiga o tagata ae le o le viiga o le Atua (f.43). Na auina mai e le Atua lona Alo i le lalolagi ona faapea mai lea o Iesu, “O le talitonu mai ia te au, ua le talitonu o ia ia te au, ae o le na auina mai au...” (f.44).

Po ua e talitonu nei ea ia Iesu?

Lesona 8

UA AOA O ATU IESU I LONA AUSOO

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 13 ma le 14
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 8.

Ua silafia e le Alo o le Atua mea uma. Ua silafia e ia loto o tagata o e talitonu ia te ia. Ua silafia foi e ia mea uma e tutupu mulimuli ane. Ua silafia e Keriso le Atua, na te faailoa atu foi I tagata le ala i le Atua.

O LE TOE AFIO AE O KERISO I LE LAGI, mataupu 13

Na maliu mai Keriso mai le Atua ma e toe taliu atu foi ia te ia (f.3). Na sauni o ia e fai ma auauna ma mulumulu vae o lona ausoo.

Na tuuina mai e Keriso lona Ola ma lona Toto e faamamaina ai a tatou agasala. I le fuaiupu e 10, o lo o faapea mai ai Iesu, o ai lava na mulumulu na o vae ua faamamaina uma ai lava. I le fuaiupu e 15, o lo o faapea mai ai Keriso ia femulumuluai le tasi i le tasi, e pei ona ou faaaoao atu ia te outou.

Na silafia e le Alo o le Atua le tagata o le a faalataina o ia, ma tuuina atu o ia i e o le a fasiotia o ia. O ia lea o Iuta, o se tasi o le ausoo. Na fia iloa e Ioane po o ai. Na tali mai Iesu , o se tasi ou te avatu i ai se mea e ai (f.26). Na fai mai Peteru na te tuuina atu lona ola mo Keriso. Ona tali atu lea o Keriso ia te ia, Peteru toe itiiti ona e faafiti lea ia te Au (f.38).

E TOE AFIO MAI KERISO, mataupu 14

Sa faanoanoa le ausoo ina ua tau atu i ai e le Alii, o Ia o le a oti. Na fetalai atu o Ia e aua le atuavale o latou loto aua e toe sau foi o Ia (f.3)

I le fuaiupu e 6, o lo o faapea mai ai le Alo o le Atua, ua na o ia lava le ala i le Lagi. O lo o faapea mai foi, e le mafai ona sau se tasi i le Tama pe a le ui mai ia te au. E nao le tasi lava le ala i le Tama, e ala lea ia Keriso aua o Ia o le Ala, o le Upu moni ma le Ola. E leai lava se isi auala. Na maliu Keriso mo a tatou agasala ma toe afio atu i lona Tama. Na tatalo Keriso i le Tama ina ia auina mai le Agaga Paia e faatumuina ai i latou o e faatuatua ia te ia. Mulimuli ane na Ia avatu ia te i latou le filemu mai ia te Ia (f.27)

Ua toasa le Atua ia te i tatou ona o le agasala. Ae peitai, afai e te taliaina Keriso, ua faamagalalo e le Atua au agasala. O le a i ai foi le filemu moni i lou loto ma lou agaga ae le o le fefe. Sau nei ia Keriso!

Lesona 9

O LE VINE MONI

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 15 ma le 16
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 9.

E FAAPEFEA ONA FAAMAMAINA, mataupu 15

O Iesu e pei o se vine po o se pogati laau na te avatu le ola i ona lala. E tatau ona faamamaina oe pe afai e te fia latalata ia Keriso. O le agasala e faapalpalaina ma faaeleleaina lou loto, ma e le fiafia le Atua i le agasala. E faapefea la ona tatou latalata ia Keriso?

I le fuaiupu e 3, sa tatou faitau e mafai ona faamamaina i tatou i le Upu. Ua aoao mai e Keriso le tele o mea e faatatau i le Atua i le Evagelia a Ioane. Manatua, o ia ua taua o le Upu a le Atua i le mataupu 1. O nei lesona ma le Evagelia a Ioane o le a fesoasoani ia te oe, e te iloa ai o le Upu a le Atua e faamamaina ai oe.

I le fuaiupu 13, ua tatou vaaia ai, e leai se tasi e tele lona alofa e pei o le na tuuina atu lona ola mo ana uo. E le toatele nisi e ofoina atu o latou ola mo a latou uo. O se mea ese lea, na tuuina atu e Keriso lona ola mo e ita mai ia te ia.. O le alofa o Keriso e sili atu lea nai lo le alofa o se tagata.

E toatele tagata e le fiafia i le Atua ma ua faasagatau i lona Alo. O i latou uma o e faasagatau i le Atua, ua faasagatau foi ia Keriso. O Keriso o le Alo e toatasi o le Atua ma na o le pau lea o le ala i le Atua le Tama.

UA AOA E KERISO LONA AUSOO, mataupu 16

O le galuega a le Agaga Paia e faamafanafana ma faamalosi ia i latou o e faatuatua ia Keriso (f.7). O le isi galuega a le Agaga Paia e mafai ai e tagata o le lalolagi ona iloa le agasala (f.8). Afai ua e mautinoa o oe o se tagata agasala, ia e talitonu nei ia Keriso.

Na tuuna atu mea uma e le Tama i lona Atalii (f.15). O le ala lea ua tatou iloa ai e alofa le Atua I lona Atalii. O le faaiuga o nei mea uma, a e talia Keriso ua e talia foi le Atua; ua e teena Keriso ua e teena foi le Atua.

I le fuaiupu 28, o loo manino mai ai le fetalaiga a le Alii, na sau o ia mai le Tama e toe talii atu foi I le Tama. Ua na o Keriso le Alo o le Atua ma na o ia foi le Faaola o le lalolagi. Na talitonu le ausoo ua silafia e Keriso mea uma ma na malii mai foi o ia mai le Atua. Po ua e talitonu ea i lenei Upu?

Lesona 10

UA TATALO KERISO MO LONA AUSOO

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 17
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 10.

I lenei mataupu, ua tatou maua ai upu o le tatalo a Keriso i le Atua lona Tama (f.11).

O LE MEA NA FAIA E KERISO MO I TATOU, fuaiupu 1– 8.

Na tuuina atu e le Atua le mana i lona Atalii, ina ia mafai ai e Keriso ona avatu le ola e faavavau (f.2). E le i avatua e le Atua lenei mana i soo se tasi. Ua na o Keriso na te aumaia le ola mo i tatou. O le ola e faavavau o lou iloa lea o le Atua moni ma le Faaola, o Iesu Keriso, na auina mai e le Atua (f.3). E mafai ona e iloa Keriso mai le Upu ma e maua le ola e faavavau.

Na tuuina mai e Keriso lona lava ola ina ia tatou ola ai. Na faapea mai le Atua, ona o le agasala, e tatou ona oti tagata uma. E leai se mea tatou te faia e faaolaina ai i tatou. O Keriso na ia faia ma faaumaina galuega uma e tatou te maua ai le faaolataga (f.4). Ona o le alofa tele o le Atua ia te i tatou ua ia tuuina uma atu ai galuega i lona Atalii.

Na fetalai atu le Atua le Tama ia Keriso, ia faasao i tatou (f.8). O Keriso o le Upu a le Atua, na sau o ia i le lalolagi e tau mai ia i tatou le alofa o le Tama. Na talia e le ausoo upu na fai mai ai Keriso. Na talitonu i latou na maliu mai Keriso mai le Tama.

O MEA O LO O FAIA E KERISO I LE TAIMI NEI MO I TATOU, fuaiupu 9-21

Na maliu Keriso mo a tatou agasala ma toetu mai nai le oti. Ona toe talia atu lea o ia i le Tama i le Lagi. O lo o nofo nei o ia i le aao taumatau o le Tama i lona mamalu ma lona paia. O le a le mea a Keriso o lo o faia nei? E masani a ona tatou malolo pe a uma a tatou galuega. O lo o tatalo nei Iesu Keriso mo i latou uma o e talitonu ia te ia (f.9). E leai se lelava pe manaomia e ia se malologa. O lo o tatalo Keriso i po ma ao, e le malolo mo ana mamoe. Tatou te le manaomia se isi tagata e tatalo mo i tatou. Tatou te le manaomia se tane po o se fafine e fai mo tatou sui. Tatou te le manaomia foi le tautau atu o a tatou agasala i se isi tagata ae na o le Atua. Na o le Atua na te faamagalalo agasala. O Iesu Keriso o lo tatou sui i le va o le Atua ma tagata.

O MEA O LE A FAIA E IESU MO I TATOU, fuaiupu 22-26

Na alofa mai Iesu ma na maliu o ia mo i tatou. E le masalomia lona manao ia tatou faatasi ma ia i le mea o lo o i ai o ia. I le fuaiupu 24, na tatalo Keriso ina ia tatou faatasi ma ia. Avea o Iesu ma au uo, e le o atoa pe a tatou le faatasi ma ia. E toe afio mai Keriso e avatu i tatou i le maota o lona Tama. O oe le uo, afai ete le i taliaina Iesu e ave ma ou Faaola , e leai sou vaega i le Tama ma le Alo. Aisea e te le taliaina ai nei Keriso?

Lesona 11

UA AGAI ATU IESU I LE SATAURO

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 18 ma le 19
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 11.

O lo o aumaia ia I tatou i lenei lesona le maliu o le Alii o Iesu Keriso. Masalo sa faafesiligia i lou mafaufau pe aisea le mea e oti ai se tasi e pei o le Alo o le Atua. Ua tatou vaايا na liu tino le Alo o le Atua. Na liu tino tagata o ia ina ia maliu o ia mo tagata.

O KERISO I LUMA O TAGATA FAAMASINO, mataupu 18, fuaiupu 1 – 27.

Ina ua uma ona apoapoai atu i le ausoo, ona maliu ane lea o Keriso i le tasi fanua e toe tatalo. Ua uma ona ioe Iuta i le au faresaio ma le au tusiupu na te avatua Keriso i o latou lima. E lei taumafai le Alii o Iesu e sola ese. Na ofoina atu lava ma le loto maualalo o ia e ia i e na omai e pue ia te ia.

A o faamasinoina Keriso, na faafiti faatolu Peteru i le Alii. (f. 17,25,27).

O KERISO I LUMA O PILATO, mataupu 18, fuaiupu 18 – mataupu 19, fuaiupu 16.

Na fia fasiotia e le au Iutaia Keriso ae leai se pule ia te i latou e mafai ai. O Pilato o le faamasino Roma ia Isaraelu o ia te ia foi le pule. Ina ua uma ona fesiligia Keriso e Pilato na ia iloa e leai se mea e sese ai Iesu ma na manao o ia e faasaoloto le Alii. Ae na mananao lava tagata ia fasiotia Keriso. Na alalaga i latou ma fai mai ia faasaoloto Parapa, le faomea (f.40).

UA MALIU KERISO I LUGA O LE SATAURO, mataupu 19, fuaiupu 17 – 42.

Ua aveina atu Iesu i fafo o le aai. Na tuitui ona lima ma ona vae i fao i le satauro. A o mafatia o ia i tiga i luga o le satauro, na ia manatua lona tina ma sa faamalosi ia te ia (f. 26-28). Na alaga mai o ia, “Ua taunuu” (f.30) ona tuuina atu lea o lona agaga. Na tutui lona itu e le fitafita i le tao. Ua mavae ia mea, ona faanoi atu lea o Iosefa le Arimataia ia Pilato ina ia aveese e ia le tino o Iesu. Na fesoasoani Nikotemo ia Iosefa e sauni le tino o Keriso mo lona tanuga ma tuuina o ia I le tuugamau fou e latalata ane i lea fanua, e le i tuuina lava i ai se tasi.

Ua tatou vaai na fesoasoani Iuta ia i latou o e ita ia Keriso; ma le manao o tagata Iutaia ia fasiotia Iesu ma le tuuina atu o ia e Pilato i tagata Iutaia ina ia fasiotia. O e faatasi ma tagata e alolofa ia Keriso po o e ita ia Keriso?

UA TOETU MAI KERISO MAI LE OTI

Faatonuga:

1. Faitau le Evagelia a Ioane, mataupu e 20 ma le 21
2. Faitau le lesona o lo o i le itulau lenei.
3. Tali fesili o le Suega 12.
4. Lafo mai na o itulau o Suega e togi

Na liu tino tagata le Upu a le Atua na nofo faatasi foi oiama tagata. Na ia faailoa atu le alofa o lona Tama i le lalolagi ae sa inosia o ia e le toatele. Na molia o ia i luma o famasino, na alalaga atu tagata ia fasiotia o ia. Na maliu Keriso, ae na toe faatu mai o Ia mai le oti e le Atua.

UA VAAI MARIA LE MAKATALA I LE ALII, mataupu 20, fuaiupu 1-18

A o lei malama lelei le taeao o le Aso Sa, na usu ai Maria le Makatala i le mea na tuu ai le tino o le Alii. Sa ia vaaia ua fuli ese le maa ma le gutu o le tuugamau. Na momoe o ia e tau ia Peteru ma Ioane ua ave e le tagata le tinoo Iesu. Ina ua latou taunuu i le tuugamau na latou faamaonia ai ua leai se tino o Iesu.

Na toe foi le ausoo I lo latou aiga ae nofo ai lava Maria ma tagi i tafatafa o le tuugamau. Na fetalai atu Iesu ia te ia, ae na te leiloaina o Iesu lea, (f.16). Ina ua tau atu e Iesu lona igoa, na ia iloa ai loa o ia lava lea.

UA VAAIA E LE AUSOO LE ALII, mataupu 20, fuaiupu 19-31.

Na faatasi le ausoo i le afeafe aupito a luga, na loka uma faitotoa ona o lo latou fefefe i le au Iuataia. Na faailoa mai i ai le Alii o Iesu ma tau atu ia te i latou ua toe soifua mai o ia. Na fetalai mai o ia, “Ia ia te outou le filemu”. Na fiafia tele I latou. E lei i ai Toma i lea taimi, ma e lei talitonu o ia ua toe soifua mai le Alii. Ua mavae aso e valu, ona toe faailoa mai ai lea o le Alii i le ausoo. Sa i ai Toma i le taimi lea. Na faaalua faapitoa atu e le Alii lona tino ia Toma, ona alaga ai lea o ia, “O lou Alii ma lou Atua”.

UA O LE AUSOO E FAGOGOTA, mataupu 21.

Ina ua maea ia mea, sa o le ausoo e fagogota ua alu le po atoa ae le i maua ni a latou ia. Ua malama le taeao na latou vaaia le Alii i luga o le matafaga ma le afi. Na fetalai atu o ia e lafo a latou upega i le itu taumatau o le vaa. E tele a latou ia na maua ai. Na latou mautinoa foi o le Alii lea. Na saunia e Iesu i’ a, ona latou aai faatasi ai lea.

Ua maea lea, ona fetalai faatolu atu lea o Iesu ia Peteru pe sili lona alofa ia te ia i lo i’ a. Na toe faapea atu ia, “Ia e fafaga i au Mamoe” (f.15-17)

Na tusia lenesi tusi e Ioane o se tasi o le ausoo (f.24).

E tele foi mea na aoao mai ma faia e Keriso e le o taua I lenesi tusi (f.25).

Afai e te talitonu ia Iesu Keriso, o ia o le Alo o le Atua, ua e faaolaina, ma ua ia te oe foi le ola e faavavau.

FUAIUPUTAU

E tele ni fuaiupu i le tusi lenei na tusia e Ioane, i le fesoasoani mai i ai o le Agaga Paia. O nisi nei o fuaiupu taua e lelei pe a e tauloitoina.

“A o i latou uma e na talia o ia, ma faatuatua i lona suafa, na ia avatu i ai o lea manuia, ia avea i latou ma fanau a le Atua” (1:12)

O lea ua tatou iloa nei, oe faatuatua i le Atalii, na te avatua i ai lea manuia e avea ai i latou ma fanau a le Atua. E leai se tasi po o se lotu e i ai sona aia ma sona malosi. Ua na o le talitonu lava ia Keriso, e taua ai i tatou o fanau a le Atua.

“Aua ua faapea ona alofa mai le Atua i le lalolagi, ua ia aumai ai lona Atalii e toatasi, ina ia le fano se tasi e faatuatua ia te ia, a ia maua e ia le ola e faavavau” (3:16)

O se tasi lenei o fuaiupu e matua taua tele i le Tusi Paia ma ua lauiloa I le tele o tagata. O loo faapea mai, na alofa tele mai le Atua i le lalolagi ua ia aumai ai lona Atalii mo i tatou. **“O le faatuatua ia te ia, e le nofo sala o ia” (3:18) O le faatuatua i le Alo, ua ia te ia le ola e faavavau, a o le le faatuatua i le Alo, e le iloa e ia le ola, a o le toasa o le Atua o lo o tumau lava i ona luga” (3:36)**

“E moni, e moni, ou te fai atu ia te outou, o le faalogo mai i lau upu ma talitonu ia te ia na auina mai au, ua ia te ia le ola e faavavau, e le oo foi ina faasalaina ia, a ua oo atu ia i le ola sa i le oti” (5:24).

O le faalogo (pe faitau) le afioga a Keriso ma talitonu i le Atua ua ia te ia nei lava le ola e faavavau. E le faasalaina o ia. Pe na e oo i se tulaga faapena?

Ua tatou iloa nisi upu taua ma le moni mo lo tatou Alii i lenei Evagelia.

“O au nei le Areto o le Ola” (6:35) E faamalieina e Keriso loto o ona tagata.

“O au nei o le malamalama o le lalolagi” (8:12). O se se mulimuli ia Keriso, e le savali o ia I le pouliuli.

“O au nei o le faitotoa” (10:9). Afai tatou te ulufale atu ia te ia, o le a faaolaina i tatou.

“O au le Leoleo Mamoe Lelei” (10:11). O le a ia tausia i tatou.

“O au nei o le Toetu ma le Ola” (11:25). Afai tatou te faatuatua ia te ia, e ui lava ina oti i tatou, ua ia te i tatou le ola e faavavau.

“O au nei le Ala ma le Upu moni ma le Ola” (14:6). E leai lava se isi auala i le Tama, ua na o Keriso lava le Upu moni, e leai se ola ia te i tatou pe a leai Keriso.

“O au nei o le Vine moni” (15:1) Afai ua ia i tatou Keriso, ua ia te i tatou lona malosi.

O Iesu Keriso, o le Alo o le Atua, o le Upu a le Atua Faaola alofa. E mafai ona e faapea ane,” O ia o lou faaola?” A leai ia e faatuatua nei lava ia Keriso mo le faamagaloina o au agasala, mo le ola e faavavau ma lou faaolataga. Afai ua e taliaina Keriso ua ia taliaina foi oe! Na maliu Keriso i luga o le satauro mo a tatou agasala. O le a faamagaloina e le Atua agasala a e uma ua talitonu i lona Alo.

(Samoa WOG)